

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyűlési hírek; kinevezések; magyar játékszín; acai jégéso; kis-teleki jótékony adakozás; a gyapjúkereskedés jelen helyzete; frankfurti gyapjúvásár; Milos hg elhagyja Oláhországot; magyar tánczos és hangászok külföldön; különféle: az ó-budai elveszett Hirsch Lázár ügye; 's a' t.) Spanyolország (egyezkedési hír Madridban; 's a' t.) Anglia (felsőházi viták a nyilvános nevelésről; Gibson beszéde választóihoz; birminghami kiesapongás; Melbourne nyilatkozata a birminghami zavarokról; elegy; 's a' t.) Franciaország (ezukortügy miatti ingerültség; adatok Barbésról; 's a' t.) Törökország (a török hajóhad elhagyja a dardanellákat 's megveretik; a kapudán basa az egész hajóhaddal Mehemed Alihoz pártol; 's a' t.) Németország. Hollandia. —

Magyarország és Erdély.

Az orsz. KKok és RRek f. h. 22kei országos ülésökben a pesti sérelem tárgyában a Fő-Rendeknek hozzájuk intézett 3dik viszonzóüzenetét tanácskozás alá vévén, minthogy abban előbbi nézeteiktől távozásra okot nem láttak, e tárgyban 4ik üzenetet határoztak a Fő-Rendekhez, kik azt 24kei országos ülésökben vitatás alá bocsátván, három rendű válaszüzenetökben foglalt nézeteikhez tovább is ragaszkodva, 4ik viszonzóüzenetet intéztek a KK's RR. táblájához.

Ő es. 's ap. kir. Felsőge szent-imrei Károlyi Lászlót, a n.m. kir. udv. kancellariánál fogalmazói gyakornokot, ugyanezen kormányhivatalnál tiszteletbeli fogalmazóvá; széplaki P. Horvát Bélát, eddigelé Háromszék főkirálybírói helytartóját pedig ugyanottani főkirálybíróvá méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Ő es. 's ap. kir. fősége f. e. jun. 25ki határozatában Medgyessy János váci káptalani kanonokot csongrádi főesperessé, 's ugyanazon káptalannál Mericza y Antalt és Tajthy Ferencz szilági lelkeszt kanonokká nevezni méltóztatott. —

Nádorunk ő es. kir. fhgsége f. hó 25iken esti 6 órakor leánya, Hermine fhgné, kíséretében Pozsonybul Gaenserndorf felé Bécsbe érkezett. A' nevezett állomásról 37 perc alatt jutottak a' Ferdinand éjszakai vasuton Bécsbe ő fhgségik.

(Magyar játékszín.) Hétfőn, augusztus 5kén **Lendvayné** jutalmára bérszínettel először adatik **„ECSEDI TÜNDEK”**, regényes vígjáték 3 szakaszban 5 felv., írták Gaal és Jósika. Az előforduló tündérdal 's kar zenéjét írta Thern. Az új díszítvényeket főtötte Engert. Reménylhetni, hogy a' két fővárosi közönség nagy számmal jelenend meg **Lendvayné** jutalomjátékára, mert eddig mindenkor világosan tanúsítá, miszerint illón tudja és szokta jutalmazni a' valódi érdemet. Egyébiránt pedig Gaal és Jósika művei sokkal ismertebbek, hogy sem magasztalásra lenne szükségök, 's ezenkül még a' díszes színi elrendezés is emelni fogja az előadás becsét.

(Magyar tánczos és hangászok külföldön.) A' müncheni napilap egyik legújabb száma ezt írja: „Ha a' stájer vagy tyroli havasi dalosok Franciaország, Anglia, Russzia és Amerika távol vidékin is tetszést és dús jövedelmet aratnak, ugy ezen magyarok (a' győri banda) kik főnséges látványul szolgálnak szép nemzeti öltözetükben, szinte számos érdemmel 's igénnyel bírnak. Zenéjükben hiányzik ugyan a' harsogás és zaj; de húros hangszereiken valódi mesterek; hasonlítva azon természeti dalosakhoz, kiknek énekiben édes vagy ömlék el' hazai havasok után, hol virányok és csermelyek, völgyek és vízhangok biztosan simulnak a' hegyek fához. Ezen magyar hangászok is erőteljes hazajókba varázsolják hallgatóikat zenéjük sajátos hangjaival, azon országba, mely annyira kitűnik nemzeti ősbelyege által. Ha meggondoljuk, hogy ez emberek hangjegyek nélkül, 's csupán hallomás után tanulják 's játszik el darabjaikat, ugy valóban bámulunk kell azon rendkívüli pontos ügyességen, mellyel mindennemű körökben és nyilvános helyeken legmeltányosb megismerést nyert játékok. Vezérük Veszter Sándor jeles magyar tánczos, ki egész Francia- és Németországot bejárni szándékozik velük. Szerencsét kívánunk Veszter vállolatához.” —

A' római hangszegyesület jul. 11iken tagjai számába iktatá zongoramester 's hangszerző hazánkiát, Liszt Ferenczet.

(Frankfurti gyapjúvásár.) Frankfurt, jul. 19iken: „A' nkereskedésre nézve már bevezgett itteni margitnapi sokadalom egészben véve igen jó volt. Összesen mintegy hatezer mázsa gyapjút szállítottak e' vásárra 's e' nagy mennyiség egészen elkelt; még pedig emelkedett áron. Mi a' többi természetnyit illeti, azok tulajdonosi sem panaszkodhatnak. Posztó 's más gyapjuszövetek igen élénkül keltek. A' bel- és külföldi gyapjuszöveteket is nagyon keresték. Selyem és felselyem áruknak szinte kielégítő keletük volt. Nyers termék is nagy mennyiségben volt e' vásáron; ezek azonban jobbadán csak csökkent áron találhattak vevőre.

(A' gyapjúkereskedés jelen helyzete.) Miatán a' nevezetesh gyapjúvásárok már elmúltak, nem leend érdektelen rövid áttekintést közleni az általános sikernek, a' jövődöre nézve következtethető események ér' mései mellett. Mi az árkeletet illeti, azt majd egészen egyenlőnek mondhatni a' legközelebbi múlt két évvel, ha összesen vesszük tekintetbe mind a' két évet, mert 1838ban valamivel jobb áron kelt a' gyapju az ideinél, 1839ben pedig valamivel csökkent. Ambár hat hónap előtt mindenki még fényes sikerre vélt számolhatni, a' most uralkodó körülményeknél fogva mégis teljes joggal állíthatni, miszerint talán még soha sem voltak kedvezőbb kilátásink a' gyapjúkereskedésre, mint e' pillanatban. A' kereskedési világban most nagy feszültség 's bizonytalanság uralkodik, melly visszahatással minden árukeletre érezhető. Ennek következtében az eladás természetesen szokottnál léhább, 's az eladatlan mennyiségek mindinkább szaporodnak. 'S ugyan ezt mondhatni e' most a' gyapjúról is? Irtadolgok épen ellenkezőt bizonyítanak. A' főnebbi állítás szerint a' gyapjuár nem csökkent, 's mindenki eléggé jutalmazónak tekintheti azt, mihez még azon kedvező körülmény is járul, hogy minden vásáron elkelték az oda hozott mennyiségek. Ebből egészen egyszerűen következtethetni: mikép a' kereskedés ezelszerűbb rendezése 's élénksége visszatérésekor még nagyobb mértékben fogják keresni a' gyapjút, mi természetesen árát is magosbra ragtatanlja. Egyébiránt a' gyapjuár még magosbra emelkedését talán nem is mon lhatni tanácsosnak, mert a' nyers

anyag rendkívüli drágasága mindenkor pótlékszerhez nyulást szokott szülni, ez pedig természetesen tüstint érezhetőn nyomja le a' kipótoló áru keletét. Mondani fogják talán, miszerint a' gyapjútermesztés folyvásti szaporodása legbiztosb ovadéku szolgálat mind rendkívüli áremelkedés ellen: de meg kell ám jegyezni, hogy e' szaporulás rövid idő múlva kétségkül határookra találand. Ki hazánkat csupán hallomásból vagy hibás leírásokból ismeri, az a' gyapjútermesztésre nézve alkalmasint azon balvéleményben van, hogy Magyarország felét sem termi meg a' Németországban évenként nyerni szokott mennyiségnek, mert általános vélemény a' külföldön, miszerint hazánk alig bír 10 millió juhot, miről legfőlebb csak mintegy 200 ezer mázsa gyapjút nyerhet. Ez állítás alaptalan, mert csupán hazánk maga, hozzátartozó tartományin kívül, legalább 300 ezer mázsa gyapjút termeszti évenként. Hazánkat már jelenleg is Európa egyik főbb gyapjúraktárának tekinthetni, mit különös és sajátos körülményeknek köszönhet, mik sze int ugyanis nagy mennyiségű gyapjuval képes ellátni az idegen vevőket a' legaljabb minőségtől egészen a' legfinomabbig; 2szor, hazánkban nem oly sűrűtös az eladás, mint Németország gyapjúvásár-tartó nagy városiban, mert Pestn négy-szer, sőt az ugynevezett váci és újváci vásárral együtt hatszor nyílnak meg a' nagy raktárak évenként; 3szor, több igen kiterjedt juhászattal bíró ország oly állapotba helyezi magát, hogy pillanatnyi kellemetlen fordulat esetén várni is tud árujával. Mátán állíthatni tehát, hogy a' kereskedés élénkebbtése em ló fogja a' gyapjuárt, 's hogy akkor dús raktárt fog nyíthatni meg Eur pának Magyarország. E' következmény előjátéka még alkalmasint az idén fogja megörvendeztetni a' magyar természeteket. Ebből természetesen juhászattal még szebb emelkedése fog származni, 's a' folyvást nagyobbuló haszon hatalmas osztónul szolgáló a' juhnevelés esüggedetlen előmozdítására, csak már belföldi bankkal 's való törvénytől dicsekethetünk! — Az új-brandenburi, güstrowi — hol 4900 steinbul (egy Stein közönségesen mintegy egyötödész mázsa) 4300 stein kelt el, steinja 9—17 tallérig; — hildesheimi, hol 2355 mázsalbul 2245 kelt, mázsjá 40—85 tallérig; kasseli, hol mintegy 20ezer stein vala eladó, 's a' finom gyapju steinja 20, középfinomé 15—18; koresé 12—15 talléron kelt; magdeburgi, hol 12ezer jomosató gyapju vala, 's városi vásáron, hol 13ezer mázsa szinte tiszta gyapjút (a' tavalyihoz képest finomját valamivel jobbaeska áron) szaporán vett össze a' számos kalmár és gyárnok. A' berlini, borszlai, dessau, lipseki 's t. gyapjúvásárokról ertesítetük már n. é. Olvasóinkat.

(Milos hg elhagyja Oláhországot.) Milan hg még nem töltte be élte 20dik évét, midőn elszólítá őt Szerbia fejedelmi székéről a' halál, öcsese, Mihály hg, pedig még csak 16 esztendő, így kormányzóság fogja vezetni nagykorúságaig az országos ügyeket. Némellyek hiedelme szerint Milos hg nem fogja magától elbocsátani Mihály hget, kihez rendkívüli forró atyai szeretettel ragaszkodik; ez azonban nem változtat semmit a' dolgon, mert kormányzashoz ugy is csak nagykorúsága után juthatna, akkor pedig atya egyezése nélkül is szabad akarátja szerint fog határozhatni. Egyébiránt Milos hg már fiastul elhagyá Oláhországot, és sz. Pétervárba utazott Jasszy és Odessza felé. Szerbia tanácsa mindenütt gondos őrszemmel követi lépteit. 's már gyanítani kezdik, hogy az agg fejdelem koránsem szándékozik oly határozottan lelépni a' politikai pályáról, mikép azt lemondásában jégere. —

KÜLÖNFÉLEK. Az ó-budai izraelita közönségnek egy igen nevezetes tagja Hirsch Lázár nevű drága-kő és gyöngykereskedő, mintegy 40 éves, f. jul. 22ken reggel 6—7 óra táján lakjából Budára azon nyilatkozással, hogy kereskedés végett bizonyos helyre van rendelve, igen tetemes somma pénzzel és drágakövekkel elindult 's mind ekkorig nem csak vissza nem tért, hanem hovalettét sem hallani; ki tehát a' nevezett Hirsch Lázárt akár élő, akár holt állapotban, mint a' község igen nevezetes tagját, följelenteni, annak a' község részről 200 for. pgu fog jutalmul kiszolgáltatni; ha pedig történetből az érintett Hirsch Lázár valami módon meggyilkolva följelentetnek, annak ki a' tevőt, a' holtak értékével együtt, melly kész pénzben, ékszerekben, foglalatlan drágakövekben és Eszterházy sorsokban álló — följelentené, az örökösök részről 200 ar. nyer jutalmul. — Komárom ismét szépülést 's gyarapodást reménylhet. A' dunántuli kerület t. i. Pápát nem találván legalkalmasbnak a' ref. collegiumnak magában foglalására, tervet készített, miszerint a' ref. collegium Komáromba tétetnek át, hol ennek számára igen szép 's tágas tér áll készen. — Bécsből írják, hogy ott német házak is tanítatják gyermekeiket magyarul; mi végett már is valami öt magyar nyelvtanító intézet lön szükségessé. H.T. — M. Vársárhely vidékét borzasztó történet rázta meg. Jul. 5. t. i. Nyárad-Ujfalu lakosi, mint mezei munkások, jó reggel mindnyájan fölkeltek, csupán egy ház állott zárva, mellyből keserves és szünni nem akaró gyermek sírás hallatszott. A' szomszéd, veszélyt sejtve, a' bezárt ház ablakán benezven, összekiabalja a' körül belül lakókat. Az ajtó fel-töretik, 's minő szívfagyaló látvány! — a' házi nő szétszilalt hajakkal, vérrel összevíssza fecskendve an a' ház közepén elterülve, 's mellette éhségtől elkényszerülten sirva eseng egy kis 3 évű lányka. Délután az egész falu 's több vidéki a' gyászos házba volt összegyűlve. A' koporsó mellett vasba verten egy sötét kinézésű ember állott, a' lélekisméret kigyóitól 's mindenek utalattjától marcangolotva. Ezen iszonyatos ember, ki az éj sötétjében, vad indulatjának megveszett dühétől elragadtatva 26 balta-ütéssel oltotta ki a' gyászpadon fekvőnek éltét, nem más, mint az anyátlan kis árva gyermeknek atya és a' megölt feleségnek férje volt! Illy példák hathatós okok arra, hogy a' köznevet nevelni kell! — Szébenben az oltahajózási társaság május 5-'s 6kán tartotta első közgyűlését. Itt I) vizsgálat alá vétetett az aláírók lajstroma, melly rendbe

véteivén s' kiegészítettén, miután kitént, hogy az összes részvények fele kiadott: a' társaság alakított s' megnyitottak nyilvánított. 2) a' szabályok 19. §a következőiben igazgatók választásához fogván Bedeus József előjáróvá, s' Vajda József, Thallmayer János, Wächter József s' Herbert Mihály pedig igazgatósági tagokká választották meg. Végzetül Müller Tódor s' Conrad Vilmos számfeletti igazgatók (Ersatzmänner) tettek. Határozattá lón 3) hogy a' társaságnak egyik hajója egy mérnök és kereskedő igazgatása alatt minél előbb indítassék útnak azon meghagyással, hogy az Oltnak Dunába szakadásaig lemenvén, ez alkalommal a' folyam állapotját és partvidéki kereskedési viszonyait a' hajóigazgatók vegyék figyelemre, s' kémlődésük eredményről az alulírt igazgatósághoz tegyenek körülményes tudósítást. Ez utóbbi határozat következőiben f. é. jun. 21én a' társaságnak egy hajója 50 mázsa vassal s' némi bizományi cikkekkel terhelten valóban ki is indították a' verestornyai vesztőzárótól, egy mérnök s' kereskedő felügyelése alatt, mi is ezennel tudtával adatik mindazoknak, kiket ez ügy illet. Az olthajózási társaság igazgatósága által E.H. — Graefenbergből írják: ott ez idén annyi a' vendég, hogy azokat kivéve, kik Freywaldauban szállásznak, egyszerre 1,700 tojást emésztenek el rántottának és 280 csirkét. A' tejet kilencz tíz ember viszi oda reggel; mert az étel reggel is, este is, csak tej és vaj. A' vendégek száma Graefenbergben és Freywaldauban többet teszen 700nál, s' közöttük 47 magyar; magyar hírlapok is vannak, mi legnagyobb esoda többek közt, mert itt a' hazában vannak egész városok, hol egy magyar hírlap nincs! Ath. — Torda, július 16káról: A' rendkívüli aszály kertinket s' mezeinket üszökké perzseli, s' tágas határunkon ma holnap nem lesz, mibe harapjon, a' megsült földön kívül, az éhség miatt horpaszában szakadt marha; a' szénagyűjtőn s' téglavetőn kívül alig van, ki örülne az időjárásnak, mely őszi vetésinket idő előtt érleli, tavaszainkat pedig még fejlődésükben fojtja meg. Vidékünkön az őszi életrátás nem sok sarlót fog koptatni, zab, törökbuza, szénatermés illy hőségben még középszerű sem lesz. A' mezei gazda csak a' szőlőre függeszti már szeméit, honnan a' családok reménynek még egy biztató sugára mosolyg; de ha a' hamvát pörkölt hegyföld nem ázik meg, e' remény is aligha dugába nem dül. Az Aranyos anynyira megapadt, hogy néhol piros eszímával is át szaladhatni rajta, kinek kedve hozzá, s' még e' ritka apályban is a' csoportosan fürdők közlő néhány nap alatt három áldozatot sodra néhol melyedő habsírjába. Itt az apró szarvasmarha közt, hihetőleg a' nagy hőség miatt, szájfájás kezd mutatkozni. — Kolozs július 7kén ritka történet tanuja volt. Ugyanis a' nélkül, hogy a' látkörön bolygó egy két fellegese csak közelített volna is a' városhoz, tiszta felhőtlen ég mosolygván fölötté, a' légkörben kifejlett villany-anyag meggyúlt s' egy gyümölcsárus asszonyt agyon sujtott, ki azonnal szörnyet halt. Vizsgálatkor észrevették hogy feje lágya körül néhány hüvelyk területen a' fejt fedő kendő s' a' haj le volt égvé. A' villanytűz esapását szokatlan megrázó recsegés s' dörgés követte. E. H. —

A csán július 26kán délutáni öt óra tájban, majd két hónapi szárazság után, olly borzasztó szélvész jégesóval érte határunkat, millyenre a' legidősb emberek sem emlékeznek, s' csak hamar tönkre vert minden fenálló rétet, szőlőket és kerteket; tetemes kárt okozott az erdőben s' gyümölcsökben, hol igen sok fát gyökerestül kidöntött. A' faluban nemesak sok gazdaságheli épületet s' kerítést lerontott, hanem a' későbbi esőzés annyira megárasztá a' vizet, hogy az alacsonyabb paraszt házakba ablakon keresztül befelé tódult és a' lakosokat életveszéllyel fenyegeté. E' hallatlan esőzés szerencsére csak egy óraig tartott. Mint rebesgetik, más határokat is összerombolt e' rivanesos (jégzáporos) zivatar, névszerint Vörösvárt, Zsámbéket, Sz. Endrét, Pomázt, Koácsit, Bóros-Jenőt. — F e g y e r n e k július 23kán: Előjárásunk felette száraz és hő, birkáink között dúl a' tályog, némely vidékeken a' szarvasmarha is rendkívül hull. Gyümölcsünk kevés. — K i s - T e l e k e n (Csongrád-megye) f. jul. 15kén a' dékán és iskolai vizsgálat napján, meglátogatván sz. kir. Szeged város küldöttség a' helybeli iskolát, jöllehet ez alkalommal a' rendes vizsgálat a' dékán ur házában közbejött halálos eset miatt nem történet meg, Korda János th., s' küldöttségi tag még is 10 forinttal volt szíves megajándékozni a' szegény sorsu tanuló gyermekeket, olly meghagyással nyújtván azt a' tanítónak: hogy az a' legjobb író gyermekek közt osztassék ki. — P o g r á n y o n (Nyitra megye) az idő változékonysága reményen túl kijátszá az emberek jóslatit. A' kaszálo réteknek jókora nedvtől nyert mosolygása, következménye lett ugyan a' dúsabb termelt fűmennyiségnek, melly a' gazdát a' tavalyi költségtől, marháját pedig az éhnyomortul megkímélte; de most a' majd mindent olvadásig hervasztani sielő hévség, s' majd az arabiai tikkasztó Szamummal versenyző szél káros hatását mindenütt érezteti, mi miatt a' sokat ígéro kalászkokba tapasztva soványodtak a' rozs és buza-szemek, a' későbbi vetést árpakalász pedig lazán maradt; de kivált a' szomjas földbe vetett hüvelyes gyümölcs észrevehetőleg sínyli az eső hiányát. Marháink, hála istennek, mindeddig egészségesekek ugyan még, a' legelő azonban naponként kevesbülvén aggodtatja főleg a' marhájával kenyérét kereső földész: gyümölcsfaik, mellyek az itt lakó porság élelme fentartásának legfőbb segédeszközei, a' hernyó s' eserebogár-sokaságtul elpusztítatván, mint szomorú álozatok nagyobb részint még most is lombtalan v. téli köntösben sínylenek, hasonló esapás érte az erdők, sőt fűzek nagyobb részét is. Legnagyobb reménynef kecsgetnek szőlőink, mellyek tavalyinál kétszerte több terméssel bíztatnak.

spanyolország.

(Madridban egyezséről kezdnek szólani.) Madrid, július 9dikén: „Néhány nap óta azon férfiak, kik mindenkor legbiztosb forrásokból szoktak értesülni az éjszakai hadseregnek történi dolgokról, igen nagy feszültséggel látszanak fontos hírek érkezésire várakozni. Még azt is kezdik már rebesgetni, miszerint azon férfiak ugy vélekesznek, hogy a' fővezér és Maroto közt egyezkedés készül létesülni, melly tökéletesen véget vevend a' véres polgárháborúnak. Maroto, mint mondják átlátván, hogy a' korlátlan trón föllállításával nem szerezhet magának érdemet, most mint békeszerző ohajt kitünni. Mind ez csak hir ugyan, de egészen alaptalan semmi esetre nem lehet, mert legnagyobb befolyásu férfiak is hitelt adnak neki. Békeföltétek közt különös említésre méltók ezek: tökéletes közböcsánat; minden haditízt megtartja mostani rangját, vagy pénzbeli kárpótlást kap érte; a' tartományi hatóságok szabaddéki föntartatnak;

a' tartományok ellenben az országos törvények alá vetik magukat; s' követeket küldenek a' cortesbe. E' föltétek elfogadását már tavaly ajánlta a' madridi kormányknak Palmerston, mint ez világosan kitünik a' Munagorri vallolatát tárgyzó oklevelekből. Bizonyos Fernandez legnagyobb zsarlásokat visz véghez az alkotmányosak közt.

Anglia.

(Felsőházi viták a' nyilvános nevelésről.) Azon peerküldöttség, melly a' királynétől elmellőző választ kapott a' nyilvános oktatás ügyében előbe terjesztett kérelmére, következő vitázat után állott össze. A' mondott beszédekben semmi olly különös nem fordul ugyan elő, mi a' ministerségi tervre különös fölvilágítást árasztatna; de annyiból mégis érdekes, hogy az egyházi méltóságok egy oldalról maguk állottak ezuttal soromp közé, más részről pedig Brougham l., a' nevelés híres ismerője és szabadelmű terjesztője minden a' népnevelésre befolyást gyakorolható hasznos rendszabálynak. A' canterburyi érsek (William Howley) azon utra tért, mellynel mást nem használhata pénzügyi kérdésben, t. i. két határozatot hoz indítványba, mellyek egyike osztályos a' ministerség azon rendszerével, miszerint titkos tanács választmány ügyeljen a' nevelési pénzek hová fordítására, másika pedig a' királyhoz kérelemnyújtást tervezett ez ügyben. Beszéde elején, mellyel indítványát támogatá, igen sajnósnak állítá, hogy kötelessége azon kellemetlen helyzetbe hozá, miszerint kénytelen ő föls. ministereit ellenzeni szándékjuk végrehajtásában; miután azonban az egyházi ügy és a' serdülo nemzedék erkölcsisége fölötti főgyámság kötelességeül teszi e' bánásmódot, tehát nem léphet hátra ez alkalommal, annyival is inkább, minthogy nem csupán a' papság, hanem az egyház minden barátja is helyesli tetteit. „Azt lobbantják a' papság szemére, szola folytatólag, hogy haszonvágyból lép föl a' ministeri indítvány ellen; de ugyan mikép szólhatni így olly testületről, melly anynyira tiszteletes tagjai száma s' azok jámborsága és minden politikai előitéletől távolléte miatt? Azt is állíták némelyek, miszerint a' papság tudatlanságban akarja megtartani a' népet, s' csupán vakbuzgalombul intézi minden tetteit. E' vád alaptalan; a' papság barátja itt a' nevelési ügynek, s' még tovább akar menni mint rágalmazóji, mert az erkölcsi és tudományos neveléssel a' vallás magos malasztját is akarja párosítani. Végre még arról is vádolják a' papságot, miszerint erőszakot ohajt bitortlani s' tanjait kénytellessel oltani az egész népbe; ez is rágalom, mert a' papság semmi illyest nem teszen, s' csupán azt kívánja, hogy azon szülek gyermekit, kik tulajdon nyájukhoz tartoznak, ne vehesse ki kezéből senki, s' hogy azok atyjai vallásában nyerjenek oktatást. Az iskolai rendszer, melly a' vallásjavítás idejében s' még utóbb is igen el volt hanyagoltatva (az első szegényi iskolát 1685ben alapíták) csak mult század elején kezdett emelkedni „a' keresztényi tudományt terjesztő társulat“ által, s' csak a' jelen században juta mostani kedvező állapotjára, mit jobbadán Bell Lancaster oktatásmódjának köszönhetni. E' szerencsés süker következőben az egyház pártolása alatt 17,341 népiskolában 1,000,087 gyermek kap oktatást. Ez az uralkodó egyház műve, mert ebből származott az említett hasznos társulat. Megengedem mindazáltal mégis miszerint a' népnevelés körében igen sok hiányt lelhetni még most; de egyházkerületi iskolák föllállítása van tervben tanítók képezésire, mert leginkább ezekre van szükség. Egyszersmind a' püspökök s' káptalanok közvetlen fölügyelése alatt minden kerületben különös iskolákat fog föllállítani az uralkodó egyház. Ezután a' ministerségi terv részletesb rostalgatásához fogott az érsek, különösen kiemelvén azon elvet, miszerint a' kormányknak épen nincs joga népnevelésbe avatkozni, melly kizárólag az egyházat illeti, s' a' kormány pedig illy ügyekben korlátlan bizalommal tartozik viseltetni az egyház iránt. Említé továbbá, milly sértő a' ministerségi terv, mivel a' parlament beleszólását csupán pénzajánlásra szorítja, mi köztudomás szerint csupán az alsóházat illeti, s' minek következő elfogadását hozá indítványba. Lansdowne, titkostanácsi elnök, módosítványul napirendre térést ajánlott. Az érsek azon állítására, miszerint a' népnevelés csupán az egyházat érdeklí s' illeti, következő megjegyzést tón Lansdowne: „Ki fog aztán ügyelni a' más vallásuak gyermekei oktatására, melly fölött nem örködhetik a' protestans egyház, s' mellyben néhány millió ember részesül? Csak a' kormányknak lehet kötelessége egyenlőn ügyelni minden nevelési érdekre. Béke óta minden európai hatalom, bármilly kormányrendszer s' alkotmány uralkodik is abban, igen czélszerűleg nagy gondot fordít a' népnevelésre, s' hogy ez a' protestans egyház magasztalt buzgalma daczára is igen szomorú lábon áll még Angliában, azt senki nem fogja tagadhatni; s' e' hiány nem csupán mennyiségre, hanem minőségre nézve is uralkodik, mikép azt legdurvább tudatlansági példák tanúsíták legujabban a' fővároshoz olly igen közel eső Kent grófságban. Bizonyítja ez állítást azon szomorú körülmény is, mikép Manchester, Liverpool s' más nagyobb gyárvárosokban alig tud a' népség egy negyede írni s' olvasni, 80 ezer gyermek pedig még most sem részesül oktatásban.“ Ezután az april 5iki titkostanácsi parancsot védelmezé a' szónok, melly a' pénzkezelést nyilvános nevelési ügyekben titkos tanács választmányra bizza, s' egyszersmind arra hatalmazza föl azt, hogy iskolaügyelőket küldhessen ki az alsóháztól megajánlandó pénzmennyiség rovására, kik lélekisméretesen vizsgálandják meg az iskolákat, mi eddig nem volt szokásban, noha ennek szükséges létét senki nem vonhatja kétségbe. Végre következőleg adá elő a' kormányknaszándék tulajdonképi célját: A' kormány csupán vallást nem érintő tárgyakban kívánja előmozdítani fáradozásával az iskolák ügyét, s' a' vallástaniást egészen az egyházra bizza. Midőn a' kormány érintetlenül hagyja az egyház e' jogát, egyszersmind azok neveltetésit sem hanyagolhatja el, kik nem tartoznak az uralkodó egyházhoz, s' ez okból az alsóháztól nyeren-

dő pénzzel minden valláskülönség nélkül segitendi a kormány az iskolákat, 's a titkos tanácsai választmány csupán e tekintetben teljesitendi kötelességét a nevelési ügyre nézve. Utána majd valamennyi püspök szólott az egyház érdekében, 's az érsek indítványa keresztül is ment; de a süker nem felelt meg e győzelemnek, mert a királyné megmaradt a titkostanácsi határozat mellett. —

(Keresztyének üldöztetése Anamban. Rundsit Singh és hasonszenvi gyógymód.) Az Amí de la Religion Tunkinból írja, miszerint Anam császárság éjszaki tartományiban kegyetlenül kezdik üldözni a keresztyéneket. Két püspök, az apostoli helyettes és segéde, és számos térítő életével adózott vallási buzgalmaért keleti Tunkinban. A fővárosban 15 európai, jobbadán spanyol és benszült pap szenvedé martyr (vértanú) halált, Havard francia püspököt pedig a bú öle meg. — Apr. 27iki lahorei levelek szerint Rundsit Singh maharadza élete hajszálon függ. Utóbbi agyvelőgyuladása óta egészen elveszté nyelve használatát; reggelenkint mindazáltal még folyvást körülhordoztatja magát palankhijában. Már egy keresztül utazó német orvosra akará magát bízni, ki hasonszenvigyógy-móddal megmenteni igére életét. Ez orvos Paliban dögmirigybe esett, 's néhány nap alatt tökéletesen kigyógyítá magát Hahnemann rendszerével. Hogy inkább bizzék benne a maharadza, tehát egy más bémulat csakugyan rövid idő alatt kigyógyítá; Rundsit Singh azonban még sem hajlott tanácsára. —

(Gibson beszéde választóihoz. Birminghami kiesapongás. Elegy.) Gibson azon beszéde után, melyet Ipswichi választóihoz tartá, épen nem kételkedhetni többé, miszerint ő toryból szabadalmúvé lett, mi egyéb-iránt azon körülményből is kiviláglik, hogy csupán a toryk állítottak föl ellenében mellékjelöltet, mit a whigek nem tartottak szükségesnek. Említett beszédeben többi közt következőleg nyilatkozik Gibson: „Middön parlamenti ülést foglalék Ipswich városért, egészen idegen valék a politikai pályán. Ehez járul még az is, hogy toryk közt növekvém, 's minden korábbi előítéletem azon korból származott. Csak midön hivatást kapék cselekvőleg föllépni a nagy világ harczerén, midön ülést nyerek parlamentben, akkor kezdém fontolgatni: képesek e hazám boldogságát előmozdítani azon előítéletek 's elvek? Már most nyíltan kimondom, miszerint nézetim nem egyeznek meg azokéival, kik ugyanazon oldalán ültek velem a háznak, mert úgy találtam, hogy az érintett párt elveivel egészen másképp hangzanak társaságban, mint a parlamentben. Mi a pártok helyzetét illeti hazánkban, én részemről meg vagyok győződve, mikép a toryk haladás helyett hátrálnak, 's képes vagyok megmutatni, hogy e párt a legmérsékeltébb uton sem szándékozik haladni, hanem csupán hátrálni. Az utóbbi parlamenti ülésben ugyanis a börtöntörvény vitásakor azt akará kivíni a szabadalmú párt, hogy kath. vallásuak saját felekezetiükbeli lelkészektől nyerjenek vallási vigasztalást a börtönben, 's hogy azon esetben, ha a börtönzött katolikusok száma föllülhaladná a protestansokét, káplánt fizessen számukra a kormány. 'S ugyan mit tön a tory párt e jótékony és szükséges törvény indítványoztakor? Meg-egyezék benne. 'S mit tön most, midőne törvényjavaslat megújították? Ellenzé azt, mert véleménye szerint a kath. fogoly a protestans lelkész vallási vigasztalását is elfogadhatja. Világosan kitünik ebből, miszerint a toryk csakugyan hatalmasul hátrálnak, 's meg is vagyok győződve, hogy az illy bánásmód folytatása 2dik Luthert idézend létre, ki meg fogja törni a vallási zsarnokság bilincseit. Én a ministeri oktatásterv mellett szavazék, mert hiszem, hogy ellenzői csupán a tudományok terjesztésitől félnek a nép között, jól tudván, miszerint a nép fölvilágosultsága minden a nemzeti érdekekkel ellenkező bajnak egyszerre véget tudna vetni. Mi a titkos szavazást illeti, én épen nem vonakszom a választógyűléseknek annak ótalmaszásában megegyezni. Ha e tárgy újra megfordulna parlament előtt, és én nem fognék lélekismérettemmel 's egyszersmind Önök megbíztaával összhangzólag szavazhatni, úgy mindenkor lesz anny-nyi böcsületem, hogy annak idején leteszem meghatalmazóim kezébe a reám ruházott követi méltóságot. Más fontos kérdésre nézve, a gabnatörvényt értem, érett fontolgatás után határozám el magamat, 's meg-vagyok győződve, hogy azt csakugyan meg kell semmiteni. Hogy e törvény egyedárusság, azt senki nem fogja tagadhatni; de azon magányos érdekek miatt, mikre határozó befolyással vagyom, épen nem szándékom azt megzavarni. Ohajtanám tehát, miszerint a gabnatörvény megszüntetésekor nyilvánítsák, hogy az bizonyos napon megszünend foganattal birni, minek következtében aztán minden kárt elháríthatnak maguktól a földbirtokosok. Véleményem szerint a gabnatörvény illy megszüntetése sokkal jobb a fokokéntinál, mivel ez utóbbi minden esetre kárral leendne kapcsolatban. Mi egyébiránt az ellenzést illeti a gabnatörvényre nézve, az iránt csupán azt jegyzem meg, hogy nincs olly fonákság, melly-hez ne fordulnának az emberek, midön bizonyos osztály érdekei elő-mozdítása forog szóban. Igy például tettdolog, hogy midön a parlament jó országutakat akart csináltatni, kérelmeket nyújtottak ellenök. A fő-város közelében lakó földbirtokosok ugyanis jelenték, miszerint jó utak által igen szenvedének érdekeik, mivel a távolabb bérők is könnyen fognák Londonba szállíthatni gabnájokat. — Birminghami hírek szerint jul. 15iken ismét komoly esőndzavar történt gyűjtés- és fosztogatással. Manchesterben is folyvást magasb fokra hág az ingerültség. Vincent, alig jutván kezesség mellett szabad lábra, azonnal izgató beszédet tartá Bristol közelében. — Hussein kán, a rendkívüli perzsa követ, jul. 14-kén hirtelen elhagyá Londont 's visszautazék hazájába. — A kormány „Terror“ 's „Erebus“ kir. hajókat magnesi vizsgálatul délsarki utazás-ra és tapasztalás-szerzésre küldé Rosz kapitány parancsi alatt. — Kings-tonben jul. elején új találmányu röpitő eröművel tettek próbát, melly igen meglepő 's nagyszerű sükert bizonyított. Az egész erömű csak mintegy

15 fontnyi nehéz 's használása egészen nélkülözhetőkké teendi az álgyu-golyókat. — A bőség olly nagy jelenleg Londonban is, hogy a nemzeti képviselők már alig várják az ülés-berekesztést. — Doszt Mohammed lemondott méltóságáról Indiában Sudsa sah részire.

(Melbourne nyilatkozata a birminghami zavarakról.) A jul. 16iki felsőházi ülésben Warwick gr. fölszólítására következőleg nyilatkozik Melbourne a birminghami zavargásról: „A hozzám érkezett birminghami hírek olly ingadozók, hogy semmi részletet nem közölhetek belőlük; a lapok hírei mindazáltal csakugyan valóknak látszanak. Több házat fölgyújtottak a chartisták, néhányat pedig kirablottak; de reményem, hogy most már tökéletesen helyre állott a csönd. Mennyiben érdemes gáncsra a helyhatóság e baj annyira emelkedése miatt, most még nem vagyok képes megítélni. Mi azon kérdést illeti: vajjon elég számú figyelmes rend-őrség van e jelenleg Birminghamban a közbéke-főntartásra, én részem-ről igennel vélek arra válaszolhatni. A politikai egyesületekben tartatni szokott ingerlő beszédeket mindenkor határozottan roszalá a kormány; de véleményem szerint megbocsáthatlan hiba lenne erőszakkal föllépni az illy társulatok ellen. Nem az egyesületekben keresendő a veszély, hanem a darab idő óta divatba jött ingerlő és izgató beszédekben, mellyek még gyujtogatásra is több ízben szólíták föl a népet. Egyébiránt mostani helyzetünkben erőszakos rendszabályhoz teljességgel nem nyulhat a kormány, hanem csupán azzal kénytelen megelégní, hogy nyíltan mondja ki roszalását. Birminghami hírek még folyvást aggasztónak mondják a város állapotját, mert az ingerültség perczenkint nagyobulni látszik. A hatóság számos zavargót fogatott már el; de mint látszik, nem igen buz-gón teljesíti kötelességét, mert egy falábu zendülő is szerencsésen meg-tudott szökni, még pedig gyalog, üldözőji elől. Jul. 17kén az alsóház-ban is megpöndíték e tárgyat, mire nézve igen nyugtató felvilágításokat adott Russell, mondván, miszerint a dolgozók csak igen csekély része eszközle a zavart. A londoni chartisták igen sajnálják e balesetet, nem azért, mivel megtörtént, hanem, mivel kissé hamarébb ütött ki, mint tulajdonkép történnie kellett volna. A Standard szerint aug. 2ik hetében szándék elhalasztani a parlamenti üléseket. — Waterloo angol gőzös, melly 10 ezer puskával, löszrel, ruhaneművel st. eff. volt utban a spanyol carlosiak számára, jul. 14kén Wight-sziget közelében elégett. Egész terhe odavesze 's a legénységet is csak legnagyobb erőköddéssel szabadíthaták meg. —

FRANZLAORSZÁG.

Parisban július 12dikén a nyilvános oktatási minister költségit vitatá a kamra. Tracy több javítást kívánt, 's kérdé a ministert: szándéka e teljesíteni az alkotmány „oktatás szabadság“ iránti ígérétét? Villemain mentegeté magát, hogy a május 12iki kormány még nem terjeszt-het tökéletes rendszert a ház elibe. Ezután a tud. egyetemi igazgatás hiányra tért Tracy 's megmutatá, hogy az ott uralkodó visszaéléseket csu-pán tökéletes javítás által törölhetni el. Villemain élénkül küzdött e vélemény ellen. Ótalmazó beszéde után eloszlott a gyűlés. —

(A követek csapatonkint szöknek meg.) A jul. 15iki parisi posta elmaradt, mint mondják, Toul közelében dühöngött rendkívüli vihar miatt, melly a postakocsit föllfordítá. — A követek megszökök, kik nyári örömek után esegve, fürdőikben 's egyéb mulató helyeken feled k a költségvetés vi-tatását és számos más fontos tárgyat, végre csakugyan elmentsé küldőik beketürése fonalat. Egyes megyékben már haragvó szózatok is hallat-szanak. A National de l'Ouest így nyilatkozik e tárgyról: „150 követ ha-gyá el már Párist. Azon községek, mellyek képviselőkke választák őket, azonnal visszaüzni kötelesek most a becsületekről annyira megféleked-zett követ urakat, vagy pedig lemondásra kényszeríteni őket, hogy ér-demesb 's kötelességükhez hívebb férfiakat lehessen küldeni helyettük. Fölszólítjuk olvasóinkat, tudassák velünk, mihelyt nyugati követek megszöktérül értesülnek. Mi tüstint ki fogjuk nyomtatni neveiket, szó-lítván egyszersmind a választókat: fosszak meg nyilvánosan a nemzeti képviselőségtil e követeket. Minden követ, ki megvetve kötelességét, a költségvetés vizsgálatában nem részesül, holott szabad akaratjában állott visszautasítani a választók megbízását, árulási vétséget követ el, 's érdemes, hogy a közvélemény roszalási bélyegét süsse homlokára.“

(A cukorügy miatti ingerültség. Adatok Barbésról. Elegy.) A bor-deauxi kereskedők 's cukorgyártók izgatási cukorvám-esékkentésért az éjszaki megyékben hatalmas ellenmozgalmakra szolgált alkalmul; a va-lenciennesi ministeri lap ezt írja e tárgyban jul. 15ikéről: „Városunk-ban nagy ingerültség uralkodék tegnap. Hatvannál több répacukorgyártó jelenté a megyeispánnak, miszerint ők azon esetre, ha a kormány udv. rendelettel találná esékkenteni a cukorvámot, mit ők törvénytelenség-nek tartanak, azonnal meg fogják szüntetni az adófizetést. E nyilatko-zat olly férfiak résziről, kik mindenkor határozott barátjai a rendnek, igen megindítá a megyeispánt, ki azonnal irt a kormánynak e tárgyban. Az udvar alkalmasint nem fog olly rendszabályhoz nyulni, melly a miénk-hez hasonló nyugalmas és rendszerető lakosságot is kétségbeesésre tudna birni.“ Hasonlag nyilatkoztak a cukorgyártók még több helyen is; Cam-braiben mindazáltal azon nyers választ nyerek a megyeispántól, hogy ha nem fogják fizetni az adót, majd beszédendi ő azt tőlük erőszakkal. — A Gazette des Tribunaux következő nevezetes eseményt közöl, melly a pairszek törvénykezése alatt történt: „Dupont, egyike Barbés ügyvéd-nek, látogatást kapott egy fiatal férfitől, ki arcra rendkívül hasonlított a vádlotthoz. E férfi oda nyilatkozik, hogy május 12iken ő is jelen volt a jogpalota ostromlásán 's Droineau hadnagyra kétszer lött. Vallomási részletei tökéletesen megegyeztek néhány tamu mondásával 's a golyók irányzatával is. Az ügyvéd mindazáltal még sem használhatá e vallo-mást törvényszék előtt, mivel törvényszerűleg nem bizonyítható ha az

ifju állítását. Jul. 13-án Teste pészétörhez ment Dupont, 's közlé vele az egész történetet, az ifju neve 's lakhelye elhallgatása mellett. Teste igére, hogy lehetőség esetén használni fogja e' felföldözést a' ministeri tanácsban. A' sajtó azon hírt terjeszgeti, miszerint Barbés nem a' gályarabok közt fogja kiállani büntetését, hanem Mont-Saint-Michel erősségben. Az elítéltek közül tízen már Doullensba érkeztek jul. 16-án este. Az utazást olly gyorsan végzik, hogy a' börtöngondviselő még értesülve sem volt odajövetelükről, midőn már valóban megjelentek előtte. Mindenik fogoly külön volt elzárva a' koci egyik zugába, úgy, hogy nem is gyanítható, kivel utazik. — Touloni jul. 17-iki hírek szerint Montebello 120 álgys sorhajó ez uttal még nem fog a' keleti tengerre vitorláznai, hanem a' Toulonban fölállítandó tartalékseregnél maradand, melly alkalmasint minden haszon nélkül nyelendi el a' kamarától megajánlott 10 milliónyi rendkívüli tengerészeti költséget. E' tartalék hajóhadat Montebello, Diadème, Santi Petri sorhajók, Thetis és Atalante fregátok, 's öt korvett és egy gőzös képezendik. De la Susse ellenhajóvezér viendi e' hajóhad parancsnokságát 's Montebello árboczára tüzend lobogóját. Ugy látszik, mintha intést kapott volna a' francia kormány az angoltul, hogy ez utóbbi hatalménál nagyobbat összpontosítson a' földközi tengeren. Összesen, az ausztriai hajócsapattal együtt, 14 sorhajó, 5 fregát 's 12 könnyebb hadihajó horgonyoz azon vizeken, 's e' hatalom mindent kívánhat a' török hajóhadtól, mit békefontartásra nézve szükségesnek gondolandnak az egyesült hajóvezérek. — Egy parisi lap következő szép vonást emlit Barbésról: „Barbés egy rokonától 300 ezer franknyi örökséget kapott; mivel azonban a' végintézkedő több közelebb rokonit egészen elmellőzé, Barbés magához hivatá azokat, 's az egész örökséget átadá nekik, nem akarván jogtalanul szerzett vagyonnak lenni birtokában.“ — Azon nap, midőn a' ministerek Barbés sorsa iránt tanácskoztak, parancsot kaptak az özművészeti tanulók honn maradásra, mivel Levaillant tábornok szemlét fogna fölöttük tartani, mint a' parancs monda. A' szemle mindazáltal elmaradt, 's az ifjak előtt megnyitak intézetjük kapuját, mihelyt Barbés megkegyelmezése bizonyos vala. — Algiri hírek szerint a' constantinei összeesküvésben részesültek közül ötöt halálra ítél't a' francia törvényszék. — A' juliusi ünnepekre olly csekélyek az idén a' készületek, hogy azok majd egészen elveszítendnek minden szint, és hasonlítani sem fognak többé nemzeti ünnepélyhez.

T ö r ö k o r s z á g .

Konstantinápoly, jul. 3-án: Chosrew basa, ki a' mostani kormány lelke, igen jól választá rendszabályit, mi által megnyeré az ifju szultán kegyét, ki őt nagyvezéri ranggal ruházta f l. Ezen öreg, tapasztalt, furfangos férfi, ki sokban hasonlít Mehemed-Alihoz, uralkodik most a' porta sorsa felett 's bizonytalán mindent legjobban intézend. Átlátja t. i., miszerint Mahmud szultán ujtását rögtön 's valódi terv nélkül foganatosítá, szeszélyesen rombolt 's építé, mi által az elmékek és statuskormányzásban zavar támadt. Chosrew az által kíván segíni e' dolgon, hogy a' régít a' kor kívánattal összeolvastandja 's magán kezdé meg e' pályát, t. i. nagyvezéri ranggal ruházatá fel magát, a' nélkül, hogy a' statustanácsot elmellőzné, melly a' szultán tanácsadó testeül szolgáljon. A' szárazföldi és tengeri katonaság létegesítését is európai fogalom szerint kívánja eszközölni, az iskolákat javítani, de e' mellett az ottoman nemzet rugójáról, az islamismusról, sem felejtkezik meg, sőt ez leszen a' központ, melly körül minden javítási forganak. Illy módon, azaz a' nemzetiség előmozdításával, reményli népe ujjá születését; e' gondolat azonban nála épen nem új, sőt gyakor szemrehányásokkal illeté az elhunyt szultánt mohó ujtgatásiért. De nemcsak az ottoman nép belső erejének rendes és czélszerű kifejtésére fordítja Chosrew basa figyelmét, hanem a' porta külviszonyit is határozottan elrendezni ohajtja, mi által eltörleszti a' bizonytalanság bélyegét, mi a' portának annyira sajátja volt eddig. Halil basával egyesülten felelősségük alatt a' szárazföldi 's hajósergek főparancsnokit felszólítá hadi munkálkodásik felfüggesztésére további rendelkezésig. Ez az első lépés Mehemed Alival tökéletes kibékülésre, mi híhetőleg a' háborút kezdetiben elfojtandja 's nagyobb szerencsétlenséget mellőzend el. Chosrew basa jól ismeri az egyiptusiak felsőbbiségét 's hogy az erősebb, habár szolgálja czimmal, végre függetlenné teendi magát 's ura szerencsésnek tarthatja magát, ha ez egyezkedés útján történik. Ez okból Mehemed Ali számára az örökségi jogot átengedi Egyiptus felett, Syriát pedig, Ibrahim helytartósága alatt, hűbér gyanánt bírhatja. Illy nézetekkel kezdé pályáját meg az új kormány, mi a' béke barátit örömmel tölti el. Meglátjuk, Mehemed Ali megnyugszik-e illy békés utoni egyezkedésekben?

Bécs, jul. 17-kén: Rendkívüli alkalommal Konstantinápolyból azon hír érkezék, miszerint a' török hajóserg elhagyá a' dardanellákat, 's az egyiptusi hajóserggel összeütöközék, mellytül tökéletesen megsemmítettett. — Konstantinápolyi jul. Ski irat pedig következő fontos híreket közöli: „A' kapudán basa, kormánya parancsa ellenére, az egész török hajóserggel kivitorlázott a' dardanellákból, Mehemed Alinak szolgálataján-lása végett 's ekkor az egyiptusi hajóserggel egyesülten visszatérend Konstantinápoly ellen, megbuktatni azon ministereket, melly egészen ellenségibül alakult. Syriából azon hír érkezék Konstantinápolyba, miszerint a' török sereg, mielőtt az ellenségeskedés megszüntetése iránti parancsot kapná, Ibrahim basával csakugyan csatába ereszkedék, ki azt egészen tönkre veré.“

Konstantinápolyi jul. Ski levél a' török hajóvezér árulását 's az ottoman főparancsnok tönkreverését Eufrátul valósitja. Azon mód, mellyel a' kapudán basa elpártoltat a' francia hajóserg nemcsak türe, sőt nyiltan előmozdítá, megjegyzésre méltó az európai hatalmaknak Me-

hemed Ali melletti 's elleni állását illetőleg. A' Hafiz és Ibrahim basa között történt csata napjárul a' levelezések nem egyezők, hanem okvetetlenül jun. 21—24-ke között ment az véghez.

Konstantinápoly, jul. 8-án: Nagy rémulés uralkodik a' fővárosban, hol a' legroszabbtúl rettegnek. Hafiz basa csatát veszte Aleppo és Eufrát között. Ibrahim basa, ki mindig attól tartá, hogy Syriában a' török-sereg jelenléte lázadásra buzdítandja a' lakosságot, megtámodá Hafizt 's rövid csata után szétrobbantá sergeit. A' törökök igen nyomorultán véselték magukat; mindjárt első álgyszás után ugyanis futásnak eredtek 's Hafiz alig tudá serge harmadát megszabadítani vagy összegyűjteni. E' csata elhatározó 's a' trónra most lépett új szultán helyzetét veszélylyel fenyegeti. Ez azonban még nem elég, hanem sokkal nagyobb fontosságú hír érkezék ide, melly a' bajt, úgy látszik, tetézi; a' kapudán basa ugyanis a' porta azon parancsára, hogy tovább ne vitorlazzék, azzal válaszolt, miszerint ő Chosrew basától nem fogad el parancsot 's őt a' fons. porta árulójának tartja, ki urát nemcsak ellenség kezeibe akará adni, sőt mégis mérgezé. A' porta jelen kormánya felül mitsem akar tudni és később Mehemed Alihoz pártolni, ki tiszta muzelman érzelmeket táplál keblében. 'S nem maradt esupán az ijesztésnél, hanem Candia felé vitorlázott, hogy magát 's reá bizott hajósergét Mehemed Ali parancsi alá adja. Lalande francia hajóvezér, ki sorhajóival a' dardanelláknál horgonyoz, nem gátolá a' kapudán basa elvitorlázatát illy nyilatkozvány következtében, egyedül csak azt kívánta, hogy menjen Rhodusba 's onnan közlekedjék Mehemed Alival. A' kapudán basa engedett e' kívánatnak 's Rhodusba vitorlázott egy francia hadi hajótul kísértetve. Könnyen gondolhatni, milly rémulést okoz illy hír, mert nem tudják: vajjon illy elpártolás nem vonand-e maga után többet is és a' porta végre egészen elhagyatva marad; egyedül csak az vigasztalhat még, hogy Hafiz basa, kit a' kapudán basa, példája követésére szólta fel az egyiptusiakhoz átpártolás végett, határozottan ellenmonda minden kísértésnek. A' diván majd folyvást ül; ma azt határozaták: küldenének a' kapudán basához követet részletes tudósítással a' szultán haláláról 's azon biztosítással, miszerint a' szultán csakugyan természetes halállal mult ki és szolítanak föl őt egyuttal kötelessége teljesítésére. Másrészről Ponsonby lord Walker kapitányhoz sürgőnyt küldé, mellyben felszólítja őt, hogy azon esetben, ha valósul a' kapudán basa elpártolása, azonnal hagyja el a' török hajó-serget. Ezenfelül teljes meghatalmazott indult Alexandriába Mehemed Alinak békeszerződést viendő. Egyébiránt nem tudhatni: vajjon Hafiz basa sergit a' syriai határokon túl is üzték-e, vagy Cailler francia kapitány elég jókor érkezék-e Ibrahim basához szándéka gátolása végett? annyi bizonyos, hogy ez jun. 24-kén még nem volt Ibrahim főhadiszállásán.

N é m e t o r s z á g .

A' hassziai hgségben Mannheimban megjelenő „Német postillon“ el van tiltva elkobztatás 's 10 fnyi b rság alatt.

A' hannoverai lap. jul. 16-án „hivatalos tudósítások“ felirás alatt felszólítást közöl a' királytul, mellyben először Hannovera főváros előterjesztvénye a' német szövetségi gyűléshez adatik elő; az előterjesztvényt a' városi tanács jun. 15-kén nyújtá be az 1838ki alkotvány eltörlesztése iránt, fájdalomosan említve meg mind azon sérelmeket, miket ezóta hazájok szenvedé, többi közt ekép szól: „Az ország minden viszonyi megzavarvák; a' kormányzás gyöngé 's erőtlen, a' ministerek befolyás és bizalom-nélküliek, az udv. eselenség általában elégületlen és habozó, mocsoknélküli hírok koczkaztatva; az ország belbékéje eltűnve, armány, bizalmatlanság és kémkedés foglalva helyet, a' családi kötelekek elszakadozvák politikai érzemény-meghasonlás miatt 's a' közingerültség napról napra növekszik, bármennyit beszéljenek is ellenkezőrül, 's mindez olly országban, melly örökös uralkodójához tántoríthatlan hűséggel ragaszkodik! Valóban! ez ország jobb sorsra érdemesb, mint a' mostani!“ Miután a' felszólítás az előterjesztvényt előre boesátná, következő vétkes tetteket von ki belőle: „1) a' főlséget illető tisztelet megsértését; 2) kormány elleni rágalmat; 3) nyilvános rágalmat általában az egész kormány ellen, különösen pedig a' ministerség 's 2ik kamra tagjai ellen. Ezenkül — így szól továbbá a' felszólítás — ez előterjesztvény el akar szakítani bennünket kabinetünkől azon alnézet megalapításával, miszerint a' kabinetünk általi rendelték legfőbb jóváhagyásunkat nem nyerték volna meg, holott az 1837 nov. 14ki kabineti rendeletünkől eléggé kiviláglik, hogy a' kabinetünkhöz jövő ügyek elhatározása tőlünk függ. 'S ünnepélyesen nyilvánítjuk, miszerint soha meg nem nyugszunk abban, hogy köztünk és kabinetünk között különbség tétessék.“ Ezen előterjesztvényt büntetlenül nem hagyhatván a' felség, először is az egész ügyet törvényes utra utasítja, e' mellett azonban Rümán városigazgatót fontos hivatalul felfüggeszti, mert ez az előterjesztvényt nemcsak aláírta, hanem, mint tanácstestület igazgatója, kötelességirül meg is feledkezett. — A' hannoverai polgárság küldöttsége járult jul. 17-kén a' felség elibe, melly Rümán felfüggesztését kíváná eltörleszteni vagy legroszabb esetben a' kir. biztos helyett az elnökséget a' várossyndicusra bizhatni. Ez utóbbi kérelmet teljesité a' király; az első el mellőzve.

H o l l a n d i a .

Amsterdam, jul. 8-án: Brade mérnök azon javaslatát, miszerint építtessék Y folyamon lánchíd, mellynek költsége 1,100,000 fra van föltéve, a' felség vizsgálatul biztossághoz utasítá. Az amsterdami vasut hatalmas léptekkel siet bevégeztetéséhez, úgy hogy aug. 24-kén, mint a' király születésnapján, okvetetlenül ki fog nyitattni. A' hárlemi tenger kiszáríttatását illető munkák még az idén veendik kezdetüket. —